

ROZLOUČENÍ S PANEM PROFESOREM MUDR. JAROMÍREM ŠVESTKOU, DRSc., FCMA

Dne 2. srpna 2019 nás zasáhla smutná zpráva, že zemřel nestor české a slovenské neuropsychofarmakologie, prominentní psychiatr a profesor Masarykovy univerzity v Brně, člen České lékařské akademie a člen redakční rady tohoto časopisu, prof. MUDr. Jaromír Švestka, DrSc., FCMA.

Prof. Švestka patřil k našim nevjzdělanějším a nejpřeciznějším klinickým psychofarmakologům a až do posledních dnů svého života představoval kontinuitu od „zlaté éry československé psychofarmakologie“ až do současnosti. Prof. Švestka se zapsal do indexů, duší a paměti nastupujících generací psychiatrů jako badatel, mentor, učitel, nesmlouvaný kritik, recenzent a mezinárodně uznávaný expert. Jeho někdejší rubrika v tomto časopise, věnovaná novým farmakům, patřila k jedinečným vzdělávacím počínům, jejichž mimořádnost se navzdory jazykové izolaci dostala i do povědomí mezinárodní psychofarmakologické komunity.

K nedávným osmdesátinám prof. Švestky na těchto stránkách zaznělo, že se narodil v Brně a jeho otec byl ekonomickým ředitelem firmy na fotografické papíry, což do určité míry naznačovalo jeho náklonnost k fotografii nejenom jako k dokumentu (uspořádal neuvěřitelné kolekce fotografií ze svých rozsáhlých cest po celé zeměkouli), ale i jako umělecké disciplíny.

Jaromír Švestka maturoval v roce 1955 a poté nastoupil na Lékařskou fakultu v Brně, kterou absolvoval v roce 1961 s červeným diplomem. Následně nastoupil do Psychiatrické léčebny v Jihlavě, kde pracoval až do roku 1965 jako sekundární a později ambulantní lékař na psychiatrickém a na interním oddělení. V prosinci 1965 vyhrál konkurz na Psychiatrickou kliniku Fakultní nemocnice v Brně-Bohunicích, kde působil až do svého odchodu do důchodu. Atestaci I. stupně

z vnitřního lékařství složil v roce 1964 a z psychiatrie v r.1965. Atestaci II. stupně z psychiatrie pak složil v roce 1971. V roce 1986 obdržel na Fakultě všeobecného lékařství v Praze titul doktora věd. Docentem se habilitoval na Masarykově univerzitě v Brně v roce 1983, profesorem pro obor psychiatrie byl jmenován v roce 1987. V letech 1987–1993 zastával funkci přednosta Psychiatrické kliniky Lékařské fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Mezi jeho zásluhy, jež by neměly zůstat opomenuty, patří např. založení Krizového centra a Jednotky intenzivní psychiatrické péče v Brně. Jeho mimořádné dílo v oblasti psychofarmakologie přineslo různá ocenění – v roce 1996 obdržel Vondráčkovu cenu, opakovaně (1997, 1999, 2003) Hanzlíčkovu cenu, v roce 2002 Kuffnerovu cenu.

V letech 1973–1993 byl členem výboru Psychiatrické společnosti České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně. Byl zakládajícím členem (1994) a po mnoho let členem výboru a také předsedou České neuropsychofarmakologické společnosti. Z těchto funkcí se postupně stáhl po roce 2000. Od založení časopisu Psychiatrie byl aktivním členem jeho redakční rady.

Prof. Švestka se profesně od počátků své kariéry zajímal o biologickou psychiatrii a zejména o psychofarmakologii. Patřil k průkopníkům lithioprofylaxe u nás a jeho kandidátská práce, kterou obhájil v roce 1976, byla na téma prediktory lithioprofylaxe. Publikoval přes 400 odborných prací. Z jeho významných monografií a knih jmenujme alespoň

Jaromír Švestka

titul Akutní psychiatrie (Švestka et al, 1993), Psychofarmaka v klinické praxi (1995), SSRI – léky první volby (1998), učebnice Psychiatrie (Höschl, Libiger, Švestka, eds. 2002; 2. vyd. 2004), originální studie jako dvojité slepé srovnání risperidonu a haloperidolu (1990), kontrolované srovnání tergeridinu a perfenazinu u schizofrenních nemocných (1996), studium antidepresivních účinků olanzapinu (2000), srovnání olanzapinu a risperidonu u prvních epizod schizofrenie (2003) a kritické přehledy, rozborů či studie. Některé texty prof. Švestky daleko předběhly dobu a získaly významně na aktuálnosti dlouho potom, co byly předloženy buď jako dizertační práce anebo publikovány. Tak např. téma jeho doktorské dizertační práce, depotní antipsychotika v léčbě schizofrenie, se nyní s novou naléhavostí vrací na pořad dne. Prof. Švestka proslovil v zahraničí včetně Slovenska na dva tisíce (!) přednášek.

Díky Jaromíru Švestkovi brněnská klinika nikdy nepřestala být významným pedagogickým a vědeckým centrem československé a posléze české psychiatrie. Prof. Švestka vychoval řadu žáků a doktorandů, k nimž patří i pozdější přednostka Psychiatrické kliniky LF MU prof. MUDr. Eva Češková.

Odborná brilance prof. Švestky a jeho zásluhy o obor psychiatrie a zejména klinické psychofarmakologie byly oceněny také zvolením členem České lékařské akademie (FCMA, 2004).

S prof. Švestkou jsme prožili mnoho krásných chvil a poji nás nezapomenutelné zážitky jak z odborných setkání, kongresů a přednášek, tak z různých cest. Jaromír byl nadšený cestovatel, vždy skvěle připraven, vybaven itinerářem, průvodcem, znalostmi podnebí, historie, ekonomiky, místních zvyklostí a mimořádnou dávkou houževnaté odolnosti, s jakou dokázal snášet cestovní útrapy. Byl skvělým společníkem, statečným chodcem a nadšeným fotografem. Bylo-li třeba, bez mrknutí oka vydržel žízeň, horko, sucho, chlad, vlhko, zimu, déšť.

Ve světle všeho výše uvedeného nám, Jaromírovým soupeřům, kolegům a přátelům, připadá jeho odchod z tohoto světa absurdní, předčasný, nespravedlivý a svým způsobem nepochopitelný. Bylo nám samozřejmostí, že Jaromír tady s námi bude až do konce našich dnů jako neustálý mentor, rádce a kamarád. Bohužel tomu tak není, přesunul se do jiného modu a plní všechny tyto role nadále už jen v našich srdcích a vzpomínkách. Není však pochyb o tom, že je bude plnit ještě po několik dalších generací českých, moravských a slovenských psychiatrů. Čest jeho památce!

Cyril Höschl